

UCHWAŁA

Dnia 24 lipca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jacek Gudowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jan Górowski

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku M. L. i K. L.
przy uczestnictwie Banku G. S.A. w W.
o wpis hipoteki,
po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym
w dniu 24 lipca 2013 r.
zagadnienia prawnego
przedstawionego przez Sąd Okręgowy w T.
postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2013 r.,

"Czy prokurent w związku z umocowaniem zawartym w art. 109¹ § 1 k.c., jest uprawniony do udzielenia pełnomocnictwa procesowego w postępowaniu cywilnym, pracownikowi przedsiębiorcy, na podstawie postanowień przepisu art. 87 § 2 k.p.c.?"

podjął uchwałę:

**Prokurent może udzielić pełnomocnictwa procesowego -
także dalszego - osobom wymienionym w art. 87 § 2 k.p.c.**

Uzasadnienie

Postanowieniem referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym w T. z dnia 24 sierpnia 2012 r. oddalono wniosek M. L. i K. L. o wpis hipoteki umownej oraz wpis roszczenia o przeniesienie hipoteki na opróżnione miejsce. W wyniku skargi uczestnika - Banku G. S.A. w W. - Sąd Rejonowy w T., stwierdziwszy, że orzeczenie referendarza straciło moc na skutek zaskarżenia, ponownie oddalił wniosek wnioskodawców.

Apelację od postanowienia Sądu Rejonowego wniósł uczestnik działający przez pełnomocników procesowych, pracowników Banku, legitymujących się pełnomocnictwami procesowymi udzielonymi im przez dyrektora ds. małych i średnich przedsiębiorstw oraz przez dyrektora ds. bankowości detalicznej, umocowanych przez prokurentów Banku.

Rozpoznając tę apelację, Sąd Okręgowy w T. powziął poważne wątpliwości, którym dał wyraz w przytoczonym na wstępie zagadnieniu prawnym, przedstawionym Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Prokura jest specjalnym rodzajem pełnomocnictwa materialnoprawnego udzielanego osobie fizycznej mającej pełną zdolność do czynności prawnych (prokurentowi) przez przedsiębiorcę podlegającego obowiązkowi wpisu do rejestru przedsiębiorców. Jej zakres – określony w ustawie – obejmuje upoważnienie prokurenta do dokonywania m.in. czynności sądowych związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa (art. 109¹ § 1 k.c.), nie budzi zatem wątpliwości, że w tych sprawach prokurent może - bez specjalnego dodatkowego upoważnienia - ustanawiać pełnomocników procesowych. Oczywiście, pełnomocnicy ustanawiani przez prokurenta muszą spełniać kryteria określone w art. 87 k.p.c.

Upoważnienie do dokonywania czynności sądowych związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa oznacza jednak także, że sam prokurent może

być pełnomocnikiem procesowym. Należy jednak podkreślić, że ustawowe umocowanie prokurenta do czynności sądowych nie tworzy jednak *eo ipso* pełnomocnictwa procesowego, bo do jego istnienia konieczne jest zawiśnięcie przed sądem konkretnej sprawy; pełnomocnictwo procesowe powstaje dopiero wtedy, gdy prokurent zgłosi się w tej sprawie w sądzie jako pełnomocnik i okaże stosowny dokument, zastępujący wymagane od pełnomocnika sporządzone na piśmie pełnomocnictwo procesowe; dokumentem tym jest odpis lub wyciąg z rejestru sądowego (art. 89 § 1 k.p.c. i art. 109² § 1 k.c.; por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2005 r., II CK 120/05, „Prawo Spółek” 2006, nr 5, s. 57). Inaczej mówiąc, prokura - instytucja prawa prywatnego - nie jest równoznaczna z pełnomocnictwem procesowym, będącym instytucją prawa publicznego; umożliwia jedynie, z mocy ustawy, do zajęcia pozycji pełnomocnika procesowego w konkretnej sprawie.

Podobne unormowanie zawarte jest w art. 4 ust. 1 pkt 1 i 2 w związku z art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz art. 15 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturze Generalnej Skarbu Państwa (Dz.U. Nr 169, poz. 1417 ze zm.). Jak w przypadku prokury, ustawa umocowuje radców Prokuratury Generalnej oraz jej Prezesa i wiceprezesów do zastępstwa procesowego Skarbu Państwa przed sądami i podejmowania przez nich czynności procesowych, samo to umocowanie także jednak nie jest równoznaczne z udzieleniem pełnomocnictwa procesowego. Radca (Prezes, wiceprezes) uzyskuje status pełnomocnika procesowego z chwilą zgłoszenia się w konkretnym sądzie w konkretnej sprawie i przedstawienia legitymacji służbowej.

W tej sytuacji, skoro prokurent - podobnie jak organ przedsiębiorcy - może ustanawiać pełnomocników procesowych spośród wszystkich osób wymienionych w art. 87 k.p.c., a także samodzielnie pełnić tę rolę w konkretnej sprawie, to nie ma wątpliwości, że jako pełnomocnik procesowy jest uprawniony do udzielenia dalszego pełnomocnictwa (tzw. substytucji) wszystkim osobom spełniającym kryteria określone w art. 87 k.p.c., a więc również osobom wymienionym w § 2 tego artykułu. Wniosek, że prokurent - nie będąc pełnomocnikiem procesowym w konkretnej sprawie - może ustanowić pełnomocnikiem każdą osobę wymienioną w art. 87 k.p.c., a działając jako pełnomocnik może substytuować, zgodnie z art. 91

pkt 3 k.p.c., tylko adwokata lub radcę prawnego, jest wnioskiem logicznie fałszywym, a funkcjonalnie niesłusznym, ograniczającym mocną pozycję prokurenta bez istotnego ku temu powodu.

Z tych względów Sąd Najwyższy podjął uchwałę, jak na wstępie.